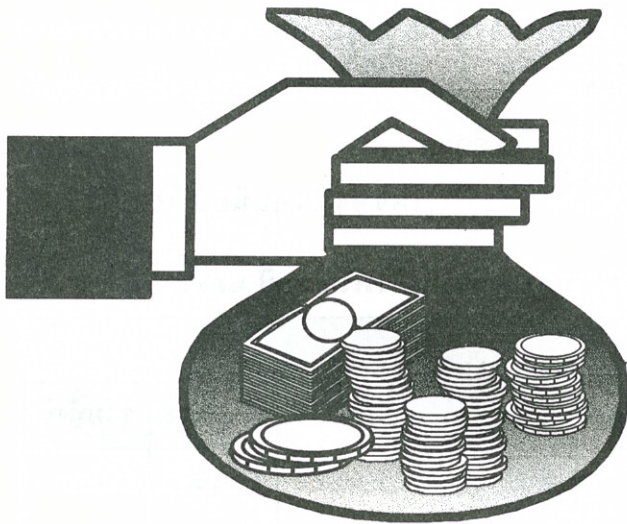

การแก้ปัญหาเศรษฐกิจครัวเรือน และชุมชนด้วยวิธีสหกรณ์

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ พันประสิทธิ์

ภาวะเศรษฐกิจประเทศไทยปี พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยรวมยังคงชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากภาวะการลงทุนของภาคธุรกิจและการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของภาคครัวเรือนลดลงเป็นสำคัญ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี จากการขาดสภาพคล่องของระบบสินเชื่อของสถาบันการเงินที่ปล่อยให้กับภาคธุรกิจอุตสาหกรรม โดยที่บริษัทศูนย์วิจัยธนาคารไทยพาณิชย์ ได้คาดไว้เมื่อตอนต้นปี พ.ศ.

๒๕๔๑ ว่าการลงทุนรวมจะลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ร้อยละ ๘.๕ การใช้จ่ายของภาครัฐบาลลดลงตามภาวะการขาดดุลงบประมาณร้อยละ ๙.๒ การขยายตัวของเงินฝากและสินเชื่อของธุรกิจเงินทุนลดลงร้อยละ ๑๗.๖ และ ๒๑.๒ ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อร้อยละ ๑๐.๖ (ตารางที่ ๑)

ภาคครัวเรือน (Households) คือ หน่วยเศรษฐกิจเล็ก ๆ ของประชากรไทย ๖๐ ล้านคนที่น่าเอาสินค้าและบริการมาใช้

บริโภคโดยตรง ดังนั้น ภาคครัวเรือนจะต้องรับภาระกับอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐.๖ ดังอย่างข้างต้น ระดับราคาสินค้าและบริการสูงขึ้นครัวเรือนในฐานะผู้บริโภคต้องจ่ายเพิ่มขึ้นตามตัวเลขอัตราเงินเฟ้อ นอกจากนั้นภาคครัวเรือนในฐานะเจ้าของปัจจัยการผลิต ได้แก่ กลุ่มแรงงาน กลุ่มเจ้าของที่ดิน กลุ่มทุน และกลุ่มผู้ประกอบการ ทุกกลุ่มจะแสวงหารายได้ในรูปของ ค่าจ้าง

ค่าเช่า ดอกเบี้ย และกำไรจากการลงทุนผลิตสินค้าและบริการของภาคธุรกิจ ดังนั้น ถ้าภาคการลงทุนทั้งหมดลดลงร้อยละ ๘.๔ ย่อมส่งผลกระทบต่อภาคครัวเรือนทั้งประเทศ ภาวะทุกข์เข็ญข้าวยากหมากแพง ใจผู้ร้ายชุกชุม ทุกส่วนของสังคมอลเวง บั่นป่วนเกิดขึ้นหนักขึ้นและดูเหมือนจะเรื้อรังไปอีกหลายปี

เศรษฐกิจทุนนิยม (Capitalism)

ตารางที่ ๑ ประมาณการภาวะเศรษฐกิจและการเงินไทยปี ๒๕๔๑

รายการ	หน่วย	๒๕๔๑-F		
		ครั้งแรก	ครั้งหลัง	รวมทั้งปี
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) (ณ ราคาปัจจุบัน)	พันล้านบาท	๒,๙๑๔.๐	๓,๐๓๓.๙	๕,๙๔๗.๙
อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (ณ ราคาปี ๒๕๓๑)	%	-๑.๔	๕.๗	๒.๐
ภาคการผลิต				
- ภาคเกษตร (ณ ราคาคงที่)	%	๑.๙	๒.๒	๒.๐
- นอกภาคเกษตร (ณ ราคาคงที่)	%	-๑.๘	๖.๑	๒.๑
- อุตสาหกรรม	%	๒.๔	๔.๐	๓.๒
- บริการ	%	-๕.๖	๗.๙	๑.๐
ภาคการใช้จ่าย				
- การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภครวม (ณ ราคาคงที่)	%	-๐.๑	๑.๘	๐.๘
- การใช้จ่ายภาคเอกชน	%	๒.๐	๒.๓	๒.๒
- การใช้จ่ายภาครัฐ	%	-๑๕.๕	-๒.๔	-๙.๒
- การลงทุนรวม (ณ ราคาคงที่)	%	-๑๗.๒	๒.๐	-๘.๔
- การลงทุนภาคเอกชน	%	-๑๔.๓	๑.๖	-๗.๐
- การลงทุนภาครัฐบาล	%	-๒๖.๕	๓.๒	-๑๓.๐

รายการ	หน่วย	๒๕๕๑-F		
		ครึ่งแรก	ครึ่งหลัง	รวมทั้งปี
ภาคการค้าระหว่างประเทศ				
- การส่งออกสินค้า	พหุล้านดอลลาร์	๒๙.๒	๓๑.๒	๖๐.๔
อัตราการขยายตัว	%	๙.๒	๙.๘	๙.๕
- การนำเข้าสินค้า	พหุล้านดอลลาร์	๓๓.๔	๓๔.๓	๖๗.๘
อัตราการขยายตัว	%	-๐.๖	๒.๔	๐.๙
- ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP	%	-๒.๔	-๑.๙	-๒.๒
อัตราเงินเฟ้อ	%	๑๒.๘	๘.๕	๑๐.๖
ฐานะทางการเงินคลัง (ปีงบประมาณ)				
- ดุลงบประมาณ	พหุล้านบาท	-๐.๕	๖๐.๕	๖๐.๐
การเงินการธนาคาร				
ธนาคารพาณิชย์				
- เงินฝาก (อัตราการขยายตัว)	%	๑๒.๗	๑๓.๒	๑๓.๒
- สินเชื่อ (อัตราการขยายตัว)	%	๑๙.๐	๑๒.๐	๑๒.๐
- สินเชื่อต่อเงินฝาก	%	๑๓๔.๖	๑๓๕.๑	๑๓๕.๑
ธุรกิจเงินทุน				
- เงินรับฝากจากประชาชน (อัตราการขยายตัว)	%	-๔๙.๒	-๔๙.๖	-๔๙.๖
- สินเชื่อ (อัตราการขยายตัว)	%	-๒๙.๐	-๒๑.๒	-๒๑.๒
อัตราดอกเบี้ย				
- LIBOR US\$ (6 month)	%	๖.๐	๖.๐	๖.๐
- Repo Rate (1 day)	%	๑๘.๐	๑๙.๐	๑๙.๐
- Interbank Rate	%	๑๕-๒๐	-	-
- Interfinance Rate	%	๒๑-๒๕	-	-
- MLR	%	๑๖.๘	๑๖.๕	๑๖.๕
อัตราแลกเปลี่ยน	บาท/ดอลลาร์	๓๕.๐	๓๕.๒๕	๓๕.๒๕

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย ประมาณการโดย บริษัท ศูนย์วิจัย ไทยพาณิชย์ จำกัด

Economy) ความหวาดหวั่นเยือกเย็นในความชอบธรรมที่ลุ่มลึกในการแสวงหาผลประโยชน์สูงสุดทั้งปัจจุบันและอนาคต โดยจงใจให้สำนึกของมนุษย์ผู้เห็นแก่ตัวนึกถึง แต่ผลประโยชน์ส่วนตน (Self Benefit) ล้อหลอกให้ตายใจ จากนั้นการเอารัดเอาเปรียบระหว่างคนที่มีโอกาสกับคนที่ด้อยโอกาส ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของคนในระบบเศรษฐกิจแตกต่างกันมาก คนร่ำรวยประเทศที่ร่ำรวย ธุรกิจขนาดใหญ่ ธุรกิจข้ามชาติ พยายามกอบโกยผลประโยชน์เข้าสู่ตนเอง พรรคพวกของตนเองให้มากที่สุด จนเกิดความมั่นคงของชนในชาติของเขาสืบทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในขณะที่ผู้ด้อยโอกาสในการประกอบอาชีพ การศึกษาและการอยู่ในสังคมของประเทศกำลังพัฒนามักเพิ่มขึ้น การพัฒนาทางเศรษฐกิจประเทศไทย ตามแนวทุนนิยมเป็นความสอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบไทยที่หมายถึงการมีอิสระเสรีตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนพูดกันว่า “ใครใคร่ค้าม้าค้า ใครใคร่ค้าช้างค้า” จนเกิดระบบเศรษฐกิจแบบธรรมชาติ (Natural Economy) ขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เพราะประเทศไทยมีพื้นฐานทางด้านการเกษตรที่สามารถผลิตให้เกิดมูลค่าส่วนเกินและศักยภาพให้กับสังคม แต่การครอบครองปัจจัยการผลิตประเภทแรงงาน ที่ดินและการค้า ยังอยู่ในการควบคุมของรัฐและของ

กษัตริย์ จากสนธิสัญญาเบาริงนำไปสู่ทุนนิยมพึ่งพา (Dependent Capitalism) ที่ทุนนิยมโลกเริ่มมีอิทธิพลครองงำเศรษฐกิจการผลิตของประเทศไทยมุ่งสนองตอบต่อความต้องการของเศรษฐกิจของต่างประเทศมากขึ้นเป็นลำดับ เป็นผลให้สังคมไทยมีคนจนและมีความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้น จวบจน พ.ศ. ๒๕๐๐ ธนาคารโลกและ IMF เสนอให้รัฐบาลไทยดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเสรีเพื่อสนองต่อการขยายตัวของทุนนิยมศูนย์กลาง (Central Capitalism) ของประเทศที่พัฒนา หลังจากนั้น ๒๕ ปีเศรษฐกิจประเทศไทยเจริญก้าวหน้ามาก จากการลากจูงของบรรษัทข้ามชาติ แต่สังคมไทยขาดประสิทธิภาพการพัฒนา ระบบของสังคมไทยเป็นสังคมของลูกจ้างต่างชาติเพิ่มขึ้น มีเศรษฐกิจการผลิตที่พึ่งพาเพิ่มขึ้น โดยไม่รู้ตัวและเต็มใจทุกองค์การพัฒนาที่เป้าหมายสู่ความเป็นนานาชาติของสังคมไทย เศรษฐกิจการผลิตมุ่งหมายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ จนเกิดความรุ่งโรจน์โชติช่วงชัชวาล ไพร่ฟ้าเศรษฐกิจใหม่หน้าใสใจโตมีมากมาย

ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ IMF เจ้าเก่าเสนอให้ประเทศรับพันธะข้อ ๘ ของ IMF เปิดเสรีทางการเงิน ภาวะการแข่งขันกันชิงธุรกิจการค้าและการเงินของคนไทยกับนานาชาติเพิ่มขึ้น การเปิดเสรีเงินบาทของประเทศไทย ความโลภอยากรวยไม่รู้จบ ก่อหนี้ต่าง

ประเทศเพื่อหาทำไรจากเศรษฐกิจฟองสบู่ทุกกิจกรรมการผลิต เพื่อหาไรจากการเก็งกำไรรัฐก็เฟลิดเฟลีนกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๗ ต่อด้วยฉบับที่ ๘ เน้นการพัฒนาคน แต่ไม่ได้เน้นจริยธรรมและคุณธรรม กลับไปเน้นที่สติปัญญา พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสุดฤทธิ์สุดเดช ด้วยคอมพิวเตอร์ สังคมไทยสติแตกหลงผิดคิดแต่เดรัจฉานวิชาศึกษาเฉพาะสิ่งที่ทำเพื่อได้เปรียบทำไรมีรายได้มาก ๆ ตามประเทศเจ้าของลัทธิทุนนิยม เพื่อก่อให้เกิดความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบกับคู่ค้าและคนอื่น ๆ ในสังคม

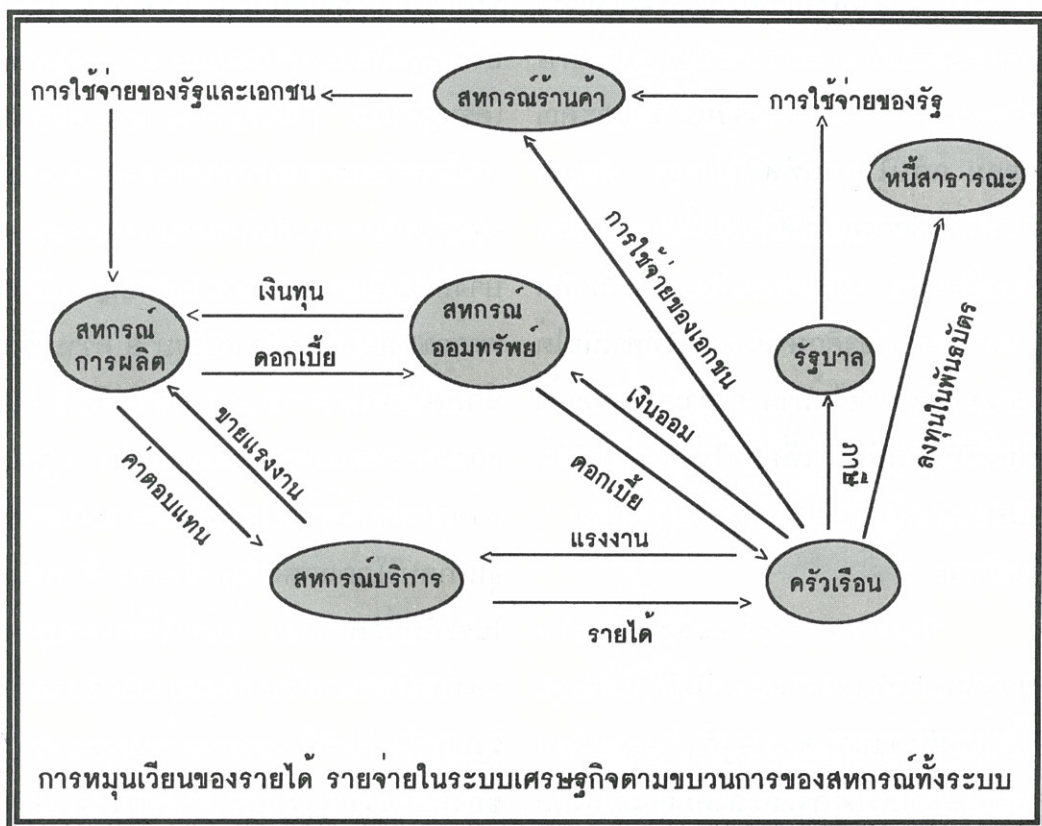
ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันเป็นปัญหาชั่วคราวเกิดขึ้นได้กับทุกประเทศที่ใช้แนวคิดเศรษฐกิจแบบทุนนิยม การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมย่อมมีทั้งผลได้และต้นทุน ในช่วงที่มีผลได้สูงกว่าต้นทุน เศรษฐกิจย่อมรุ่งเรืองในช่วงใดที่ผลได้น้อยกว่าต้นทุนเศรษฐกิจย่อมถดถอย คราวเรือนและองค์กรธุรกิจจะต้องเรียนรู้และปรับตัวในแนวทางแห่งความเป็นไปได้ ให้อยู่รอดและเกิดความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

รัฐบาลความหวังสุดท้าย ในการจัดการกับวิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อเศรษฐกิจของประเทศชะลอตัวไม่ได้หมายความว่าแต่เพียงตัว

เลข GDP ในตารางลดลงเท่านั้นแต่องค์ประกอบของ GDP ได้เปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในทุก ๆ ด้าน บางส่วนของการเปลี่ยนแปลงเป็นผลมาจากขนาดขององค์กรธุรกิจเกิดการถดถอย ส่งผลต่อภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง บางส่วนเกิดจากการจัดสรรหาทรัพยากรของบุคคลและครัวเรือนไม่สมดุลกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ บางส่วนเป็นผลมาจากการแก้ปัญหาที่ผิดพลาดขององค์กรธุรกิจและรัฐบาล ความรู้สึกนึกคิดของประชาชนขาดความเชื่อมั่นในสถานภาพของตนเองและครอบครัว ทุกคนพร้อมใจกันใช้จ่ายประหยัดขึ้น ระดับการอุปโภคบริโภคลดลงนำมาซึ่งความพึงพอใจในระดับที่ลดลงแล้ว กล่าวได้ว่าเศรษฐกิจของไทยไตรมาสนี้จะต้องหยุดการขยายตัว รัฐบาลจึงเป็นที่พึ่งในการสร้างบรรยากาศของกิจกรรมการผลิต การบริโภค การจำหน่ายจ่ายแจกและการแลกเปลี่ยนเพื่อทำให้ธุรกิจมีรายได้หรือให้ประชาชนมีรายได้

รัฐบาลได้เงินจากภาษีและการออกพันธบัตรกอบนี้สาธารณะภายในประเทศจากประชาชน นำเงินที่ได้ไปตั้งเป็นงบประมาณรายจ่ายกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นตัว เป็นทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะใช้ธุรกิจสหกรณ์ที่เกิดจากการร่วมกันทำงานของประชาชนในสังคมหนึ่ง ๆ ด้วยความสมัครใจ โดยซื้อหลักแห่งความเสมอภาค เพื่อจำกัดการแสวงหา

ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของคนกลาง สังคมของประชาชนให้สูงขึ้น
 สหกรณ์มีจุดหมายช่วยสมาชิกให้ได้ผล บทความนี้ผู้เขียนต้องการเสนอ
 ประโยชน์แก่สมาชิกด้วยวิธีให้บริการและยก ปัญหาพื้นฐานของเศรษฐกิจ จากอดีตถึง

ระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้สูงขึ้น พิจารณารูปที่แสดง การหมุนเวียนของรายได้ภายในระบบเศรษฐกิจ ตามขบวนการของสหกรณ์ทั้งระบบแล้วจะเห็นว่าวิธีการของสหกรณ์เป็นวิธีการทางเศรษฐกิจที่มีอุดมการณ์ ส่งเสริมด้านต่างๆ และยกระดับความเป็นอยู่ของตนและสังคมให้ดีขึ้น ฐานะทางเศรษฐกิจและ

ปัจจุบัน สภาพของเศรษฐกิจครัวเรือนของประเทศไทยยังมีความยากจนอดคัดัดสน เป็นหนี้เป็นสินขาดเงินทุน ด้วยเทคโนโลยีและการคุกคามจากธรรมชาติ ใจผู้ร้าย โรคภัยไข้เจ็บและผู้มีอำนาจอิทธิพล ความได้เปรียบจากเจ้าของที่ดิน เจ้าของโรงสี เจ้าของทุน ที่มีต่อผู้บริโภค และเกษตรกร ซึ่งรัฐพยายามใช้นโยบายทางเศรษฐศาสตร์มหภาคทั้งด้าน

^๑ ธารณี เชนฮอลล์ เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ ๑ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๐, หน้า ๑

การเงินและการคลังเพื่อการไขปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ แต่ในส่วนย่อยของระบบโดยเฉพาะภาคครัวเรือนและภาคการผลิตหรือธุรกิจต่างๆ มีปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในปัจจุบัน

ธุรกิจสหกรณ์เป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจระดับจุลภาคที่มีผลโดยตรงต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค ไม่มีความสลับซับซ้อนเหมือนธุรกิจข้ามชาติที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยมในรูปแบบการเปิดเสรีทางการเงินและเสรีทางการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งหาคนที่มีความรู้จริงในการวิเคราะห์คาดการณ์ทิศทางของเศรษฐกิจไม่ได้ ซึ่งทำให้ธุรกิจประเภทต่างๆ ต้องล้มเลิก กิจการไปเรื่อยๆ แต่ธุรกิจสหกรณ์กลับสวนกระแส มีสถานการณ์ที่มั่นคงมากขึ้นมีการขยายทาง

ด้านบริการและธุรกิจเพิ่มขึ้น ช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจครัวเรือนได้มากขึ้น นอกจากนั้นสหกรณ์โดยหลักและอุดมการณ์ยังช่วยให้ชุมชนและสังคมรวมตัวกันเกิดความเข้มแข็งในการดำรงอยู่และการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “น่าจะมีการเผยแพร่ขยายใช้ระบบสหกรณ์ ขึ้นทั่วประเทศ เนื่องจากวิธีการของสหกรณ์เองนั้น เป็นรากฐานที่ดีของประชาธิปไตยอย่างสำคัญ สอนให้รู้จักความรับผิดชอบร่วมกัน ให้มีการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปบริหารงานสหกรณ์ ตลอดจนให้รู้ถึงคุณค่าของประโยชน์ อันจะได้ร่วมกันเป็นส่วนรวม นับเป็นการวางรากฐานที่มีประโยชน์ยิ่ง ต่อการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตย” □□

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์กับการพัฒนางานสหกรณ์ กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมสหกรณ์, ๒๕๔๐

----- ๕๐ ปี การครองราชย์พัฒนาชาติพัฒนาสหกรณ์ กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมสหกรณ์, ๒๕๓๙

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม “บทบาทของภาคเอกชนกับทิศทางการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘” *Aphelt Journal*, ๑,๑ พ.ย., ๒๕๓๗.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, บรรณาธิการ *วิวัฒนาการทุนนิยมไทย* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกลุ่มเศรษฐกิจศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๒

ประดิษฐ์ มัชฌิมา *สังคมวิทยาชนบทและการสหกรณ์* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๒

วินัย อาจคงหาญ *การจัดการสหกรณ์* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๐